

פרשת תרומה

ועשית בדי עצי שטים (כה, יג)

הארון והבדים:

הבדים הם שדרכם נראית חיבתו של ה', לישראל:
התורה מצווה כך: "בטבעות הארון יהיו הבדים לא יסורו ממנו"
מהי המשמעות של האיסור הזה?

במאמר זה נבחן את טעם האיסור והאם זה באמת שייך תמיד או הכוונה היא רק בזמן החניה במדבר או אולי דווקא בזמן המסעות והאם מותר היה להזיזם בתוך הטבעות? ומה לגבי הארון בזמן הבית? ועוד & נשאל למה באמת יש בכלל צורך בבדים בזמן הבית?

ועוד יש לשאול מה באמת מטרת הבדים? ברור שבפשט זה כדי שיהיה אפשר לשאת או הארון אבל האם יש משמעות עמוקה יותר ומעלה גבוהה יותר במהות הבדים והסיבה לאיסור של הזזתם מן הטבעות?

יתכן לומר כך:

הארון שבו הלוחות ועימו ספר התורה שהיה ההולך לפניו קדימה ומאיר לישראל את הדרך. אכן את הדרך הפיזית אך בעיקר הייתה מטרתו של הארון והתורה שהתוכו להאיר את הדרך הרוחנית האמיתית, הארון יש בו את האור והוא עמוד האש אשר לפני המחנה. וידוע מחז"ל שהארון היה נושא את נושאי מבני קהת, בדרך נס.

'ארון'- נושא בקרבו שני משמעויות 'אורן' ו'נורא' ולכן יכולה האש הזו מצד אחד, לחמם, לבשל וליתן הנאה לאדם וחמימות, ולעומתה יכולה גם יכולה & האש הזו האור הזה לשרוף, הכל תלוי בהמקבל וגישתו הנכונה אל הקודש פנימה.

מסתבר שהארון על שלושת חלקיו + הכפורת והכרובים, היה כבד מנשוא, ארון זהב ארון עץ ושוב ארון עשוי מזהב וכפורת אכן משקלם רב מאוד ואולי זה מתקרב בערך ל1000 קילו. יש חשש שהטבעות שבתוכם הבדים ישברו או יקרסו מרוב הלחץ של המשא הכבד הזה, ולכן יש המדייקים מהמילה 'על ארבע פעמותיו' שהיו הטבעות יצוקות בשלושת הארונות זהב, עץ, זהב, ולא רק בחיצוני.

עוד יש לומר ויש כאן גם מסר שהבדים הם הנותנים אפשרות להחזיק את התורה. מה הכוונה? "עץ חיים היא למחזיקים בה" יש לתורה צורך שיחזיקו בה. ועוד שהבדים מייצגים את ארבעת הצינורות שמחברים את מי שבחוץ אל התורה שבפנים.

אם נדמה את התורה למוח ואת הבדים לעצבי הראיה ולעצבי השמיעה דהיינו, לעין הרואה ולאוזן השומעת נראה לומר שע"י הראיה ועצבי הראיה המתפשטים מימין לשמאל ומשמאל לימין ומחברים את שבחוץ עם מה שבפנים וכן עצבי השמיעה שכשהקולות מועברים למוח דרך & העצבים הללו, ולכן יתכן שטעם האיסור הוא שלא נסיר את אוזנינו מלשמע את דבר ה' וכן את העין 'עין הבשר' שלנו, תתחבר רעיונית אל העין האלוקית וזה אולי מה שאפשר לומר על הפסוק "וכל העם רואים את הקולות". וכי ניתן לראות בעין את מה שצריכה האוזן לעשות?& ראייה ושמיעה לדבר ה'. וזה העניין של 'לא יסורו ממנו'.

לגבי בדי הארון בזמן הבית:

מובא בגמרא שבדי הארון היו בולטין ודוחקים את הפרכת כלפי ההיכל דהיינו כלפי הקודש כדמות 'שני דדי אשה'. ובאמת למה יש צורך בכך ועוד לדמות לדבר שכזה?

פרשת תרומה

אכן יש והכהן מצווה להזות מן הדם בהיותו בהיכל על פני הפרכת בין שני בדי הארון. דהיינו בין שני הבליטות של קצות הבדים שמדמים 'שני דדי אשה'. ועוד הרי שצריך הוא הכהן לשמור על טהרת המחשבה ולא שיהיה לו חלילה הרהור של תאוה או עבירה ולא מחשבת פיגול וכדומה ובאמת איך אפשר? דווקא בעת הזו ובמקום הזה לבוא לכאורה ולנסות להכשיל את הכהן בהרהור שכזה?

אלא יש לומר אולי דווקא שיש בו במעשה הזה כדי להגביר בנפש הכהן את אהבת ה' שהיא יותר מאהבת האדם, את האשה ואת גופה לצורך העניין כי הלוא בבני אדם עסקינן.

וכדי שהבדים יהיו במצב בו הם דוחקים את הפרכת 'כשני דדי אשה' היו צריכים להזיזם קימעה בתוך הטבעות ממערב למזרח, ומכאן ראייה שהאיסור הוא רק לא להוציאם לגמרי, אך להזיזם בתוכם ניתן. מה היתה מטרת הטבעות?

לשתי תכליות באו הטבעות:

א. למשא.

ב. לכבוד ישראל והיו כאילו הן ארבע טבעות.

באמת הן הן אחד. בשעת משא היו מונחים בולטין משני הצדדים בשווה ובשעת עמידה היו מזיזין את הבדים לחוץ כדי שיראו כשני דדי אשה. והיה הציווי על בצלאל שיביא את הבדים כדי לשאת - באופן שיהיה ראוי לשאת. וכן עשה בצלאל. משה רבנו תיקן את הבדים באופן שיהיו נראין כשני דדי אשה - תיקן אותם על מתכונתם.

הכהנים תקנו אחר כך בשעת מסע שיהיו ראויים לנשיאה. (הנצי"ב).

כמה טבעות היו? "ושתי טבעות" - ויותר היה נראה שהיו שמונה טבעות, שתיים על צלעותיו לשים שם הבדים בעת הנסיעה והיו בשליש העליון. וארבע על פעמותיו סמוך לרגליו ששם היו הבדים קבועים בעת חניה. מלבי"ם

תחילה כאמור אומר הרד"ק כי משכו את הבדים כלפי חוץ ידנית, פיסית. הנימוק למשיכה היא לפי שלא היה צריך עוד לשאת בכתף, שהרי עם הכנסתו לבית קדשי הקדשים, אין מוציאין את הארון עוד לא למסעות ולא למלחמה.

בנוסף טוען הרד"ק כי הארכת הבדים נועדה לכך שכאשר הכהן גדול נכנס לפני ולפנים, הוא ייכנס ישירות בין הבדים. הצורך בהארכה להסבר זה, הינו מפני שקדש הקדשים בבית ראשון, גדול פי שניים מגודלו במשכן.

הרד"ק מבין כי אורך הבדים הוא עשר אמות, ובדבריו הוא נוגע בסוגיה נוספת הקשורה לענייננו - מיקום הארון בקודש הקודשים. הרד"ק טוען כי לא נתנו את הארון סמוך לכותל המערבי של קודש הקודשים, מכיוון שסידור כזה היה מונע את בליטת הבדים. לטענתו הזיזו את הארון ממרכז החדר מזרחה, וזאת על מנת שיגיעו למרחק כזה מן הפרוכת שם הבדים יוכלו לבלוט בפרוכת.

התוספות שם במנחות צח' - טוענים כי:

"דוחקין ובולטין בפרוכת ודומין כמין שני דדי אשה - מעשה נס היה. דארון באמצע קדשי הקדשים היה ולכל צד היה עשר אמות ומקום ארון אינו מן המדה כדאיתא בפרק קמא דמגילה (י:): ואם כן אפילו למאן

פרשת תרומה

דאמר שהבדים נשמטים לצד אחד, היאך מגיעים עד הפרוכת הא לא היה אורכן עשר!
אלא ע"י נס האריכו הבדים עד שהיו דוחקין ובולטין ונראין כשני דדי אשה לחיבתן של ישראל" (מנחות צח:).

לדעת רבנו בחיי, הבדים בימי יאשיהו נתקצרו בימיו וחזרו לאותה מדה שהיו בימי משה, ויאשיהו ראה בכך סימן לכך שהארון מזומן ומתכוון לנסיעה. על פי הבנה זו, הארכת הבדים בימי שלמה היא סימן מובהק לקביעות, למנוחה, לאחיזת נצח במקום, ואילו הקיצור הוא סימן של הכנה לסילוק.

כדי שיהו מגיעין מכותל זה לכותל זה, ולא יותר. ומדרש רבותינו (ראה יומא נד. ורש"י כאן): ויראו ראשי הבדים- בפרוכת שכנגד הפתח, באמה טרקסין; יכול יהו מקרעין בה? תלמוד לומר: ולא יראו החוצה; הא כיצד? דוחקין ובולטין כמו שני דדי אשה. כענין שנאמר 'בין שדי ילין' (שיר השירים א', יג) "מלכים א ח', ח).

לסיכום ניתן לומר כך:

חז"ל מדמים כמשל את ראשי הבדים הבולטים שמראהן כשתי בליטות בפרוכת שדומים הם לשני דדי אשה.

והנמשל הוא ליילוד המתחבר לאימו ביניקה ובמזון לו הוא זקוק מדדי אימו והיניקה הזו כל כך חשובה בימיו הראשונים ונותנים הם ליילוד את מזונו ומשום כך מדמים חז"ל בנמשל להראות חיבתו של מקום לישראל עמו שעם ישראל הם הלוא בניו של מקום וחיבורם לתורה הוא מזונם הראוי והחיוני להם & אכן ראוי להמשיל את בליטת ראשי הבדים בפרוכת לדדי אשה.

עוד ניתן לומר שיש מסר בהארכת הבדים מן הפנים אל החוץ מעין הרצון האלוקי להרחיב את ההצטמצמות של הקדושה האלוקית בקו"הק, לשאר חלקי המקדש ומשם בהתרחבות אין סופית לעולם כולו.

כך הקב"ה מראה חיבתו אל עמו ישראל ומחכה לקירבתם כל הזמן, ואז נדע אנו שה' אוהב אותנו ומראה חיבתו אלינו,

אנא, גם אנו נראה לו אהבה נשמור מצוותיו ונחיה ע"פ תורתו כל הימים. אמן ואמן!